

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Petra Krajčoviča a sudcov JUDr. Ing. Antona Jakubíka a JUDr. Libora Duľu v trestnej veci proti obvinenému **J. G.**, vedenej na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 2 T 134/2009 na neverejnom zasadnutí 27. marca 2012 v Bratislave o dovolaní obvineného proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 25. augusta 2011, sp. zn. 2 To 126/2010 podľa § 382a, § 386 ods. 1, 2 a § 388 ods. 1 Tr. por. takto

r o z h o d o l :

Konaním, ktoré predchádzalo rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 25. augusta 2011, sp. zn. 2 To 126/2010, bol z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.

porušený zákon

v ustanovení § 43 ods. 1 Tr. por. v neprospech obvineného J. G..

Toto konanie ako aj rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 25. augusta 2011, sp. zn. 2 To 126/2010 **sa z r u š u j ú.**

Z r u š u j ú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušený rozsudok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Krajskému súdu v Trenčíne sa prikazuje, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom Okresného súdu v Prievidzi z 23. júna 2010, sp. zn. 2 T 134/2009 bol obvinený J. G. v bodoch 1 až 3 uznaný za vinného zo zločinu sexuálneho zneužívania podľa § 207 ods. 1 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

1/ v presne nezistený deň asi dňa 10. októbra 2008 v P., v presne nezistený čas v nadchode vlakovej stanice ponúkol maloletému A. K., nar. X. peniaze za to, aby sa na neho pozeral, po čom si vyzliekol nohavice a spodné prádlo a sám sa uspokojoval svojou rukou, pričom maloletého zodvihol na ruky, bozkával ho na líce a na ústa a hladkal ho po rukách a následne dal maloletému 200 Sk,

2/ v presne nezistený deň asi dňa 20. októbra 2008 v P., v presne nezistený čas v objekte Základnej školy M. si vyzliekol nohavice a spodné prádlo a sám sa uspokojoval svojou rukou, pričom maloletého A. K., nar. X. zodvihol na ruky, bozkával ho na líce a na ústa a hladkal po rukách a následne dal maloletému 300 Sk,

3/ dňa 23. októbra 2008 okolo 17,00 hod. v P., v objekte Základnej školy na sídlisku N. požiadal maloletého A. K., nar. X., aby si vyzliekol nohavice a spodné prádlo, po čom si maloletý nohavice a spodné prádlo stiahol po kolená, následne si on stiahol nohavice a spodné prádlo po členky, pričom maloletého hladkal v oblasti stehien a v okolí pohlavného údu, pobožkal ho na líce, sám sa uspokojoval svojou rukou a následne si krémom natrel okolie análneho otvoru, pričom bol vyrušený a snažil sa ujsť, avšak bol zadržaný.

Za to bol odsúdený podľa § 201 ods. 1, § 42 ods. 1, § 41 ods. 2 a § 38 ods. 7 Tr. zák. na súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 8 (osem) rokov a 3 (tri) mesiace.

Podľa § 48 ods. 2 písm. b/ Tr. zák. bol pre výkon tohto trestu zaradený do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Podľa § 42 ods. 2 Tr. zák. bol zároveň zrušený výrok o treste, ktorý bol obvinenému J. G. uložený rozsudkom Okresného súdu Partizánske zo 7. októbra 2009, sp. zn. 2 T 23/2009 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne z 15. apríla 2010, sp. zn. 23 To 151/2009 ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Podľa § 73 ods. 2 písm. b/ Tr. zák. bolo obvinenému uložené ochranné ústavné sexuologické liečenie.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie obvinený J. G. a prokurátor.

Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací na podklade oboch odvolaní rozsudkom z 25. augusta 2011, sp. zn. 2 To 126/2010 podľa § 321 ods. 1 písm. d/, e/ Tr. por. (správne mal použiť aj odsek 3/ ustanovenia § 321) zrušil prvostupňový rozsudok vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu a vo výroku o uložení ochranného opatrenia – sexuologického liečenia obvineného ústavnou formou.

Na základe § 322 ods. 2 Tr. por. (správne malo byť § 322 ods. 3 Tr. por.) sám vo veci rozhodol tak, že obvineného J. G. odsúdil podľa § 201 ods. 1, § 42 ods. 1, § 41 ods. 2 a § 38 ods. 7 Tr. zák. na súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 8 (osem) rokov a 3 (tri) mesiace.

Podľa § 48 ods. 2 písm. b/ Tr. zák. obvineného pre výkon uloženého trestu zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Podľa § 42 ods. 2 Tr. zák. odvolací súd zároveň zrušil výroky o trestoch, ktoré boli obvinenému uložené rozsudkom Okresného súdu Partizánske zo 4. februára 2009, sp. zn. 1 T 174/08 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne zo 16. apríla 2009, sp. zn. 2 To 27/09, rozsudkom Okresného súdu Partizánske zo 7. októbra 2009, sp. zn. 2 T 23/09 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne z 15. apríla 2010, sp. zn. 23 To 151/09 a trestným rozkazom Okresného súdu Partizánske zo 14. mája 2010, sp. zn. 1 T 25/10 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Partizánske zo 7. októbra 2009, sp. zn. 2 T 23/09 ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tieto výroky obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Podľa § 73 ods. 2 písm. a/ Tr. zák. bolo obvinenému uložené ochranné sexuologické liečenie ústavnou formou.

Proti citovanému rozsudku Krajského súdu v Trenčíne podal obvinený J. G. prostredníctvom obhajcu dovolanie z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c/, e/, i/ Tr. por., z ktorých prvý predpokladá porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom, ďalší, že vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania a napokon ostatný, že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom dovolateľ videl v tom, že odvolací súd mu neustanovil nového obhajcu napriek tomu, že o to žiadal pre stratu dôvery k pôvodnému obhajcovi, ktorý mal byť z tohto dôvodu oslobodený od povinnosti obhajovať ho. Dôvod vylúčenia senátu krajského súdu, ktorý vo veci rozhodol dovolaním napadnutým rozsudkom, je daný postupom tohto súdu, ktorý namietal už v podaní z 24. augusta 2011. Podľa tam uvedeného názoru dovolateľa senát odvolacieho súdu svoju zaujatosť prejavil tým, že vo veci určil termín verejného zasadnutia, hoci pri správnej aplikácii zákona mal napadnutý rozsudok zrušiť na neverejnom zasadnutí s pokynom na doplnenie dokazovania, najmä vykonania vyšetrovacieho pokusu. Ak takto odvolací súd nepostupoval, hrubo porušil jeho právo na obhajobu. Pokiaľ ide o zistený skutok, dovolateľ označil skutkové závery súdov oboch stupňov za chybné v dôsledku neúplného dokazovania a tiež nesprávneho hodnotenia vykonaných dôkazov s tým, že aj pokiaľ by sa vychádzalo zo skutkového stavu ustáleného súdmi nižšieho stupňa, zistený skutok nemohol byť právne posúdený ako zločin sexuálneho zneužívania podľa § 201 Tr. zák., ale maximálne ako prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. e/, ods. 2 písm. c/ Tr. zák. V tejto spojitosti v súvislosti s výkladom pojmu „iný spôsob sexuálneho zneužívania“ poukázal na skoršiu judikatúru (R 17/1982), v zmysle ktorej sa za iný spôsob sexuálneho zneužívania považujú len intenzívnejšie zásahy do pohlavnej sféry poškodeného, čo v posudzovanom prípade absentuje.

Z uvedených dôvodov preto obvinený J. G. navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky po vyslovení porušenia zákona v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c/, e/, i/ Tr. por. podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil dovolaním napadnutý rozsudok

Krajského súdu v Trenčíne z 25. augusta 2011, sp. zn. 2 To 126/2010, jemu predchádzajúci rozsudok Okresného súdu Prievidza z 23. júna 2010, sp. zn. 2 T 134/2009 a aby podľa § 388 Tr. por. prikázal súdu o rozhodnutie ktorého ide, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Prokurátorka Okresnej prokuratúry Prievidza v podanom vyjadrení navrhla dovolanie obvineného odmietnuť podľa § 382 písm. c/ Tr. por., lebo ani jeden z ním uplatnených dovolacích dôvodov nie je splnený.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) zistil, že dovolanie bolo podané oprávnenou osobou uvedenou v § 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por., v zákonnej lehote podľa § 370 ods. 1 Tr. por., s obsahovými náležitosťami podľa § 374 ods. 1 Tr. por. a tiež s uvedením dôvodu dovolania podľa § 374 ods. 2 Tr. por. po tom, ako využila svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok (v danom prípade odvolanie), o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Tr. por.) a tiež to, že z uplatnených dovolacích dôvodov bol splnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., ktoré zistenie z dôvodov ďalej uvedených však v posudzovanej veci vylúčilo skúmanie aj naplnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

Pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e/ Tr. por., tento nie je zjavne splnený, pričom obvinený ako dovolateľ v čase vznesenia námietky zaujatosti, ale ani v dôvodoch dovolania neuviedol žiadne relevantné skutočnosti, resp. vôbec žiadne skutočnosti, ktoré by bolo možné subsumovať pod niektorý z dôvodov vylúčenia orgánov činných v trestnom konaní, súdu a iných osôb, taxatívne vymenovaných v ustanovení § 31 Tr. por., pre ktorý by členovia v posudzovanej veci činného senátu odvolacieho súdu boli vylúčení z vykonávania úkonov trestného konania.

Vychádzajúc z obsahu spisu (obvineným vznesenej námietky zaujatosti – č.l. 394 a zápisnice o verejnom zasadnutí odvolacieho súdu z 25. augusta 2011 – č.l. 392 p. v.) obvinený J. G. námietku zaujatosti výhradne založil na nestotožnení sa s nariadením verejného zasadnutia, lebo podľa jeho názoru prichádzalo do úvahy zrušenie prvostupňového odsudzujúceho rozsudku na neverejnom zasadnutí s následným vrátením veci okresnému súdu za účelom doplnenia dokazovania.

Uvedené okolnosti sa viažu k procesnému postupu odvolacieho súdu a preto tento postupoval v súlade so zákonom, keď podľa § 32 ods. 6 Tr. por. rozhodol, že o takejto námietke sa nekoná. Výkladom ustanovenia § 32 Tr. por. možno dospieť k záveru, že namietaný senát odvolacieho súdu by bol mal povinnosť o námietke strany (ktorou je aj obvinený) rozhodnúť len vtedy, ak by bola námietka zaujatosti opretá o niektorý z dôvodov uvedených v § 31 ods. 1 Tr. por., pričom také rozhodnutie by bolo v prípade podania sťažnosti preskúmateľné podľa § 32 ods. 5 písm. d/ Tr. por. iným senátom odvolacieho súdu. Tento postup, ktorého neuplatnenie obvinený vyčítal v podanom dovolaní bol ale vylúčený z už spomenutých dôvodov, t. j. že vznesená námietka zaujatosti nebola založená na žiadnom z dôvodov uvedených v § 31 ods. 1 Tr. por., ale sa výlučne dotýkala procesného postupu odvolacieho súdu.

Ďalší aspekt vznesenej námietky zaujatosti je organicky spojitelný s právom na obhajobu. Dovolací súd sa však nestotožňuje s názorom obvineného, že nezrušením prvostupňového rozsudku na neverejnom zasadnutí a nevrátením veci okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie bolo hrubým spôsobom porušené jeho právo na obhajobu. Vo všeobecnosti platí, že súd nie je viazaný návrhmi strán na rozsah majúceho sa vykonať dokazovania a tiež nie je povinný vykonať všetky nimi navrhnuté dôkazy, je však povinný o takých návrhoch rozhodnúť a odôvodniť, prečo nevyhovel návrhom na vykonanie dôkazov. Odvolací súd, ktorý spravidla dokazovanie nevykonáva alebo ak, tak iba v obmedzenom rozsahu uvedenú povinnosť plní prostredníctvom odôvodnenia svojho rozhodnutia. V posudzovanej veci je z neho zrejmé ako krajský súd hodnotil vykonané dôkazy a tiež obsahuje relevantné odpovede na námietky obvineného čo sa týka nevykonania vyšetrovacieho pokusu, či rekonštrukcie. Záver o hrubom porušení práva na obhajobu, resp. o jeho porušení zásadným spôsobom by bol namieste za predpokladu, ak by neboli predmetom dokazovania podstatné okolnosti, ktoré obvinený predostrel na svoju obhajobu. Taký záver v posudzovanej veci však nemá žiadny vecný podklad.

Zásadné porušenie práva obvineného na obhajobu a naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. ale najvyšší súd zistil v tom, že dovolací súd vykonal verejné zasadnutie, ktoré vyústilo do dovolaní napadnutého rozsudku za účasti ustanoveného obhajcu JUDr. P. Z., hoci menovaný a obvinený namietli neexistenciu vzájomnej dôvery, pričom obvinený vecne stratu dôvery odôvodnil tým, že ho obhajca

nenavštívil vo väznici pred vykonaním verejného zasadnutia, čo tento nepoprel.

Za tejto situácie bol zákonný dôvod na oslobodenie ustanoveného obhajcu od povinnosti obhajovania podľa § 43 ods. 1 Tr. por. a pre ustanovenie nového obhajcu obvinenému, pokiaľ by sa tento vzdal práva zvoliť si ho, ovšem bez možnosti aplikácie § 43 ods. 3 Tr. por., lebo skončenie verejného zasadnutia odvolacieho súdu konečným meritórnym rozhodnutím vylučuje prevzatie obhajoby novým či už zvoleným alebo ustanoveným obhajcom.

V reakcii na postup odvolacieho súdu, ktorý neoslobodenie ustanoveného obhajcu od povinnosti obhajovania odôvodnil poskytnutím právnej pomoci obhajcom v dostatočnej miere sa žiada uviesť, že existencia dôvery ako subjektívneho vzťahu medzi obvineným a obhajcom je jedným z podstatných predpokladov náležitého vykonávania obhajoby tak prostredníctvom zvoleného obhajcu ako aj obhajcu, ktorý je obvinenému ustanovený v prípade povinnej obhajoby. Jej strata má za následok nielen ukončenie zmluvného vzťahu medzi obvineným a jeho zvoleným obhajcom, ale je zároveň dôležitým dôvodom podľa § 43 ods. 1 Tr. por. pre oslobodenie od povinnosti obhajovania. Pokiaľ teda súd v odvolacej fáze trestného stíhania v prípade povinnej obhajoby (táto okolnosť je v predmetnej veci daná) neoslobodil ustanoveného obhajcu od povinnosti obhajovania, hoci tak pre existenciu okolností poukazujúcich na stratu dôvery urobiť mal a za účasti takého obhajcu vo veci rozhodol, ide o pochybenie zakladajúce porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom.

Zistenie dovolacieho súdu, že v konaní pred odvolacím súdom bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu (dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.) má za následok zrušenie chybného konania z dôvodu uvedeného v § 368 ods. 1 Tr. por. ako aj právoplatného trestného stíhania končiaceho rozhodnutia súdu druhého stupňa, do ktorého toto chybné konanie vyústilo a prikázanie veci odvolaciemu súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol. Za uvedeného stavu je samotné rozhodnutie ako produkt nezákonného konania odvolacieho súdu nehodnotiteľné, a preto v rozhodovanej veci dovolací súd nemohol splniť ani prieskumnú povinnosť čo sa týka uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. z toho hľadiska, či právne posúdenie zisteného skutku zodpovedá alebo nezodpovedá zákonu.

Z týchto dôvodov najvyšší súd vyslovil rozsudkom podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vo výroku tohto rozsudku uvedené porušenie zákona v neprospech obvineného J. G., podľa § 368 ods. 2 Tr. por. zrušil chybné konanie krajského súdu a tiež rozsudok z 25. augusta 2011, sp. zn. 2 To 126/2010 ako výsledok tohto chybného konania, zároveň zrušil aj ďalšie rozhodnutia na zrušený rozsudok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. Krajskému súdu v Trenčíne prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

P o u č e n i e: Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. marca 2012

JUDr. Peter K r a j č o v i č, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Libuša Jánošíková